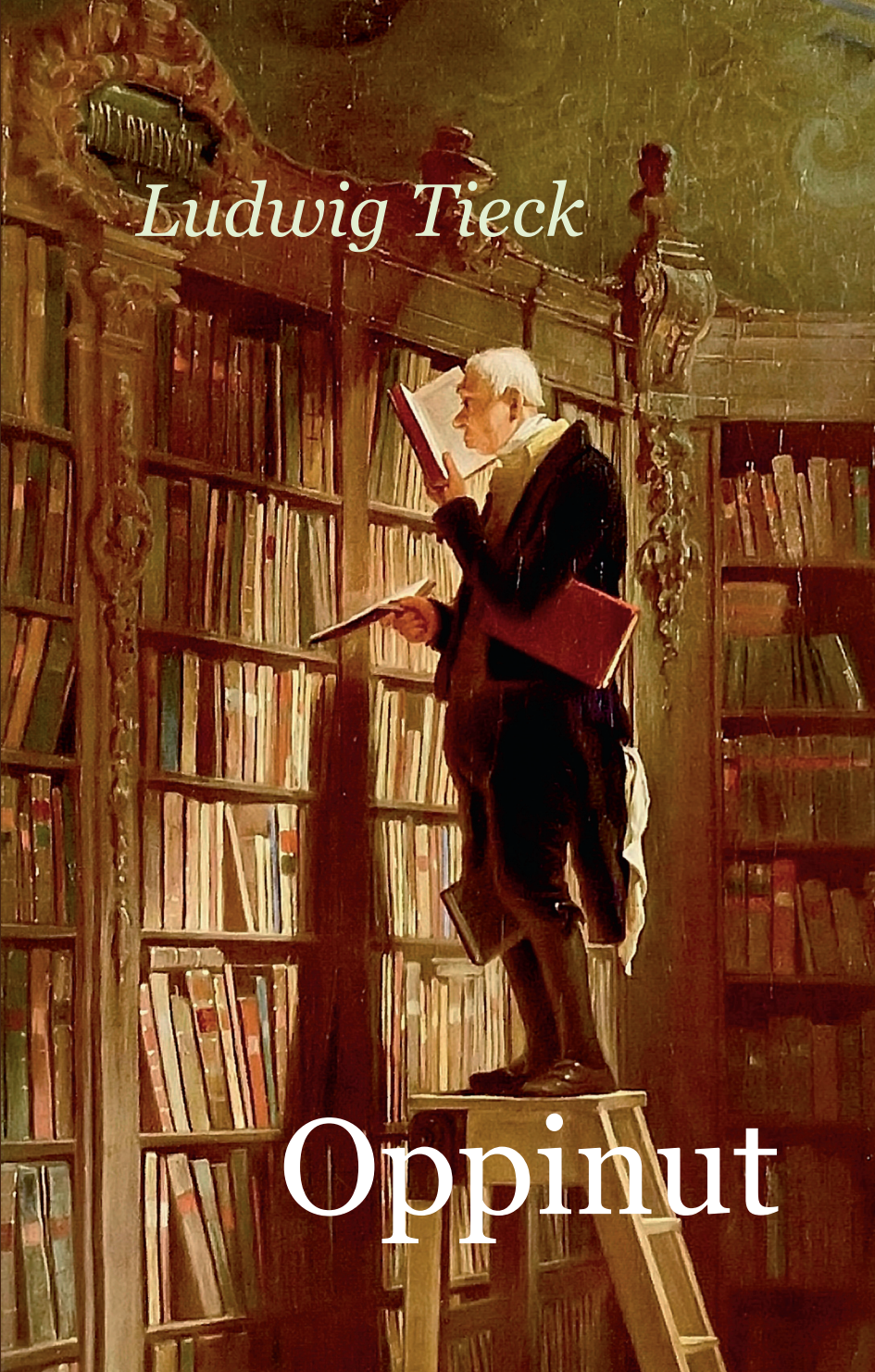

A painting of Ludwig Tieck in a library. He is standing on a wooden ladder, reaching up to a high shelf. He is holding a red book in his left hand and a quill pen in his right hand. He is wearing a dark coat and a white cravat. The library is filled with tall wooden bookshelves packed with books. The lighting is warm and focused on the man and the ladder.

Ludwig Tieck

Oppinut

Oppinut

Ludwig Tieck

Oppinut

Suomentanut
Markku Mannila

FAROS

Turku 2022

Saksankielinen alkuteos
Der Gelehrte, 1827

© Markku Mannila ja Faros-kustannus Oy

ISBN 978-952-57-1099-1 (painettu)

ISBN 978-952-74-4204-3 (e-kirja)

faros@faroskustannus.fi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Muulloin niin hiljaisessa talossa, joka sijaitsi kirkon takana, oli tänään hälinää tavallista enemmän, ja alakerran huoneissa juoksenneltiin edestakaisin. Oltiin näet lähdössä maaseutumatkalle, jota olivat kovasti odottaneet niin äiti ja tyttäret kuin isäkin. Eniten innoissaan oli vanhin tytär, Antoinette. Hän torui aputyttöä ja miespalvelijaa, koska hänen asunsa ei ollut mitään osin niin kuin piti, sillä luvassa olisi myös tanssiaiset osana juhlaa, johon oli kutsuttu seudun nuoria upseereita ja myös erittäin arvostettuja ja komeita metsänhoitajia. Äidistä kaikki touhu kuului asiaan, ja hän vielä vauhditti sitä häärimällä ja hössöttämällä ja korjaamalla milloin mitäkin niin että kaikki meni lopulta vain entistä enemmän sekaisin. Hötäkkä oli ylim-

millään, kun tyylikkäästään vaunut jo ajoivat talon eteen. Toinen tytär, Jenny, ponkaisi nyt varsin kiukkuisesti ylös ja puuskahti, että hän jäi lähes aina vähemmälle huomiolle kuin vanhempi sisarensa, ja sitten hän läksytti suorastaan tylyin sanoin hoikkaa ja hentoista tyttöä, joka oli siihen asti autellut kaikkia nöyrästi, tyynesti ja lempeästi. ”Helena on aivan liian laiska”, hän kivahti, ”minä jään aina syrjään, kun hän haluaa niin kovasti olla suurenmoisen Antoinetten mieleen.”

”Sinuako muka syrjitään”, tokaisi Antoinette, ”eikös Helena passannut sinua koko viime yön, kun taas minun pitsikaulukseni laiteltiin vain häthätää kuntoon.”

”Ei, ei”, huudahti Jenny, ”täytyyhän vanhimmastakin tyttärestä, rakkaasta lapsosesta pitää huolta mahdollisimman hyvin. Helenalta ei tahdo liietä minulle edes pientä hetkeä, koska tietty prinsessa vie aina hänen kaiken aikansa.”

Neuvos astui sisään täydessä tämmingissä. ”Vaunut odottavat”, hän huusi, ”mutta täällä sen kun vain jahnataan!”

”Minua vain pelottaa, kun me kaikki lähdemme pois näin yhtä aikaa”, äiti sanoi, ”talo jää iltaan asti täysin tyhjilleen, ehkäpä aamu-

tunneille saakka. Meidän vuokralaisemme, professori¹, on hänkin matkoilla, ja piika ja keittäjä häipyvät varmaan heti kun me olemme kääntäneet selkämme.”

”Se yläkerran mörökölli olisi aivan hyvin voinut jäädä kotiin”, Antoinette sanoi. ”Hänen päähänsä ei ole ilmeisesti vuosikausiin pälkähäntänyt, että hän voisi joskus käväistä muuallakin, mutta sitten yhtäkkiä, ja juuri nyt, hän ottaa ja lähtee pois kokonaiseksi viikoksi.”

”Pääseepähän hiukan tuulettumaan”, Jenny vastasi, ”ovat varmaan kutsuneet hänet residenssiin, siellä kun on parhaillaan meneillään eläinnäyttely. Sittenhän kokoelma onkin täydellinen.”

”No no!” sanoi neuvos nauraen. ”Sinä se olet hauska pikku pirulainen, mutta ei varakkaista ihmisistä pidä koskaan puhua noin epäkunnioittavasti. Kunpa hän kosisi sinua ja hänestä tulisi sinun puolisosi.”

”Hm, täytynee sitten katsoa”, Jenny tuumi, mutta Antoinette sen sijaan sanoi, ettei hän itse ainakaan huolisi mokomaa.

”Siinähän Helena taas seisoo”, huudahti äiti, ”kuuntelee niin hartaasti teidän keskuste-

¹ Saksankielinen sana ”Professor” on käännetty tässä professoriksi. Tieckin tarinassa professori on kymnaasin rehtori.

luanne sen sijaan että asettelisi hattuja teidän päähänne. Olisi oikeastaan pitänyt kutsua täti esikaupungista tänne katsomaan talon perään.”

Hiljainen, ystävällinen tyttö, joka autte-
li kaikkia niin nöyrästi ja kärsivällisesti, ettei
kukaan ulkopuolinen olisi tunnistanut häntä
nuorimmaksi sisarukseksi ja vanhempien lihal-
liseksi tyttäreksi, sanoi nyt vienolla, kauniilla
äänellään: ”Minä jään oikein mielelläni kotiin,
olen jo varautunutkin siihen.”

”Sinä se olet kunnan lapsi”, äiti sanoi yht-
äkkiä paljon ystävällisemmin, ”autat meitä aina
kun on vaikea tilanne. Katsokaas, tytöt, sen
vuoksi Helenalla onkin edelleen tavanomainen
mekkonsa. Sinä olet järkevä olento, sinullahan
ei olekaan niin paljon koreita vaatteita, koska
sinä et pidä sellaisista.”

Niin oli kaikki lopultakin valmista, kohta
noustiin vaunuihin, kyydissä istui pelkkiä iloi-
sia kasvoja, olihan tiedossa maittava päivälli-
nen, kauniita maisemia, lämmin, pilvetön kesä-
päivä ja illalla tanssiaiset, juhlahumua pitkälle
yöhön ja kohteliaita nuoria herroja, jotka olivat
rakastuneita tai näyttivät sellaisilta imartelevi-
ne ilmeineen. Poloinen, vähemmän arvostettu
Helena pysytteli kotona, ehkä jopa iloisempana

kuin muut, koska piti rauhasta ja yksinäisyydestä, vaikka kaikki säälittelivät häntä, vieläpä talon tyylikäs miespalvelijakin, joka myös katseli häntä väheksyvästi kuskipenkkinsä korkeuksista, omaa viehätysvoimaansa uhkuen, valloituksesta uneksien.

Kun vaunut olivat kääntyneet kulman taakse ja hävinneet näkyvistä, Helena antoi aputyölle vapaata siksi illaksi, lukitsi itse ulko-oven ja otti avaimen mukaan huoneeseensa. Sitten hän meni pienen kirjahyllynä luokse ja tunsii olevansa todella iloinen ja onnellinen siitä, että saattoi vihdoinkin levähtää oikein kunnolla antamalla ajatustensa leijailia niillä aloilla, jotka jalo ja ymmärtäväinen kirjailija oli hänelle avannut. Hän oli niin kiitollinen siitä, että taivas soi hänen kokea tällaisen puhtaan nautinnon, niin kiitollinen, että hän, kuullessaan vastapäisen kirkon kellojen kutsuvan sunnuntaiseen jumalanpalvelukseen, hiljentyi hartaaseen rukoukseen ja kiitti taivasta osakseen tulevasta huolenpidosta.

Sitten hän meni keittiöön, etsi esiin vähäiset ruokatarpeensa ja viritti tulen pienten kattiloidensa alle. Hän kattoi huoneessaan pöydän, teki kaiken huolellisesti, nosti ruokaa lautasel-

leen ja alkoi syödä hyvällä ruokahalulla, kun oli ensin rukoillut hiljaa ja hartaasti. Hän iloitsi siitäkin, että saattoi rukoilla kaikessa rauhassa, mikä ei ollut mahdollista yhteisessä ruokapöydässä, koska vanhemmat halusivat kaiken olevan niin hienoa. Hän myös luki aterian aikana, laski sitten kirjan kädestään, mietti lukemaansa ja ajatteli oman elämänsä kulkua ja sitä, minä vuoksi hän tunsikin olevansa niin tavattoman onnellinen. Hän ei tiennyt, että kaikki heidän naapurinsa ja tuttavansa säälistivät hänen kohtaloaan sen vuoksi että vanhemmat ja sisarukset syrjivät ja laiminlöivät häntä niin selvästi. Hän puolestaan suri sitä, että muut eivät kyenneet nauttimaan hyvästä kirjallisuudesta, että he tarvitsivat niin paljon hepeneitä ja huvituksia. He kaihtoivat rauhaa ja yksinäisyyttä, kokivat ne pahimmiksi vihollisikseen ja huonon onnen ilmentymiksi, kun ne taas hänelle itselleen edustivat suurinta onnea, mitä elämä saattoi tarjota. Hän oli äärettömän kiitollinen siitä, ettei äiti pakottanut häntä pukeutumaan toisten lailla muodin mukaisesti eikä osallistumaan seuraelämäänsä. Hän vältteli itsekin, silloin kun vain voi, sellaisia tilanteita, joita heidän kodissaan oli tarjolla riittämiin.

Kirjailija Ludwig Tieck (1773–1853) oli saksalaisen romantiikan keskeinen vaikuttaja, runoilija, kääntäjä, novellisti ja toimittaja. Novellinsa *Oppinut* Tieck julkaisi alun perin vuonna 1827 Leipzigissa. Tarina kertoo kymnaasin rehtorista, kirjoihinsa uppoutuneesta ”professorista”, joka on elänyt vuokralaisena vuosikaudet ja hädin tuskin tutustunut isäntäväkeensä. Ennen pitkää kaikki kuitenkin muuttuu, eikä oppinutkaan voi vastustaa rakkauden voimaa.

Teoksen on suomentanut Markku Mannila.

Kannen maalaus: Carl Spitzweg, *Der Bücherwurm* (n. 1850),
Museum Georg Schäfer.

ISBN 978-952-5710-99-1

FAROS

www.faroskustannus.fi